

L'ACTIVITAT DE LES ALLAUS AL PARC NACIONAL

Pere MARTÍNEZ (1), Jordi GAVALDÀ (2)

(1) *Institut Cartogràfic de Catalunya. Parc de Montjuïc. 08038 Barcelona.*

(2) *Conselh Generau d'Aran. Çò de Saforcada. 25530 Vielha.*

ABSTRACT

The task of avalanches observation carried out by the forestry agents of the Parc Nacional, mountain hut guards and mountaineering people is a basic activity in order to enhance and improve the knowledge on avalanche phenomenon.

RESUM

Les tasques d'observació de les allaus per part dels guardes del Parc, guardes de refugis i usuaris de l'alta muntanya hivernal són fonamentals per a avançar i millorar cada cop més el coneixement del fenomen de les allaus.

Paraules Clau: Allaus, Predicció Temporal, Predicció Espacial.

INTRODUCCIÓ

A l'àrea del Parc Nacional es donen els factors necessaris (meteorològics, topogràfics, etc.) per què es produeixin allaus de neu des de finals de la tardor, amb l'arribada de les primeres nevades, fins ben entrada la primavera, als mesos d'abril i maig.

A finals de 1986, el Servei Geològic de Catalunya conjuntament amb el Departament de Geologia Dinàmica i Geofísica de la Universitat de Barcelona va iniciar el projecte anomenat "Estudi del Risc d'Allaus al Pirineu de Catalunya", amb el qual es pretenia pal·liar la manca d'informació existent sobre el perill d'allaus al Pirineu català davant d'una demanda cada cop més important.

En aquests deu anys, el projecte

"Allaus" ha anat evolucionant i s'han definit clarament les seves línies d'actuació. D'una banda la Universitat de Barcelona s'ha decantat per una línia d'investigació que ja ha començat a donar el seus fruits amb la publicació de diverses tesis doctorals i de llicenciatura. El Servei Geològic, actualment dins de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, ha desenvolupat el projecte en tres línies ben definides: la predicció temporal, la cartografia d'allaus i la difusió del fenomen de les allaus en el conjunt de la societat.

En aquest context, el Parc Nacional, per les seves característiques tant d'ús com orogràfiques i climatològiques, ha jugat un paper important en el coneixement de les allaus.

LA PREDICCIÓ TEMPORAL

L'Institut Cartogràfic emet de desembre a abril i de dilluns a divendres, un butlletí de perill d'allaus al Pirineu de Catalunya. En aquest butlletí es descriu el perill d'allaus referit a vuit zones diferenciades al llarg del Pirineu.

L'àrea del Parc i la zona perifèrica s'ubica a cavall dels quatre sectors definits al Pirineu Occidental (Aran, Ribagorçana, Pallaresa Superior i Pallaresa Inferior).

Existeixen dues característiques pròpies del Parc que el fan diferent a d'altres zones del Pirineu català:

- D'una banda, la inexistència de població estable en una zona d'alta muntanya i sense infraestructures turístiques amb presència continuada, provoca que tradicionalment no es pugui comptar amb un seguiment diari de l'evolució del mantell nival. Tant sols la presència dels guardes dels refugis i guardes del Parc nacional aporta de forma periòdica informació per a la confecció del butlletí de perill d'allaus.

- El Parc i la seva zona perifèrica, probablement, és una de les zones d'alta muntanya més freqüentades a l'hivern del Pirineu de Catalunya i, per tant, on hi ha una major demanda social de la predicció d'allaus.

Aquest desequilibri entre la necessitat d'una predicció detallada de l'àrea del Parc i la manca d'observacions diàries, es compensa en certa manera per l'existència d'estacions d'esquí properes que sí que realitzen aquest tipus d'observacions. Són les estacions de Baqueira-Beret, Boí-Taüll, Super Espot Bonabé i Portainé.

EVOLUCIÓ DEL PERILL D'ALLAUS LES TEMPORADES 1995-96 I 1996-97

Per a il·lustrar el tractament del perill d'allaus a l'àrea del Parc, hem escollit dues temporades, l'hivern de 1995-96 i el de 1996-97.

Des de l'inici de la predicció al Pirineu de Catalunya, a finals de 1989, la temporada 1995-96 és probablement una de les que ha presentat una major activitat d'allaus i també on s'ha mantingut un perill elevat d'allaus (fort o molt fort) durant més dies. Durant la temporada 1996-97, tot i que menys important, també s'han observat allaus de caràcter excepcional.

En les figures 1 i 2 es pot observar l'evolució de les dades nivometeorològiques, l'activitat d'allaus observada i el perill d'allaus.

En molts casos, les dades diàries procedents de les estacions més properes no són suficients per a realitzar correctament la predicció d'allaus i és necessari utilitzar dades d'estacions més llunyanes, analitzar les dades setmanals (perfil del mantell nival) i fer les observacions directes per part dels tècnics responsables de la predicció.

Una millora qualitativa en la predicció pot arribar amb la instal·lació d'estacions automàtiques nivometeorològiques com la que funciona al Port de la Bonaigua des de la temporada 1997-98.

IV Jornades sobre Recerca al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici
Espot (Pallars Sobirà), 22, 23 i 24 d'octubre de 1997

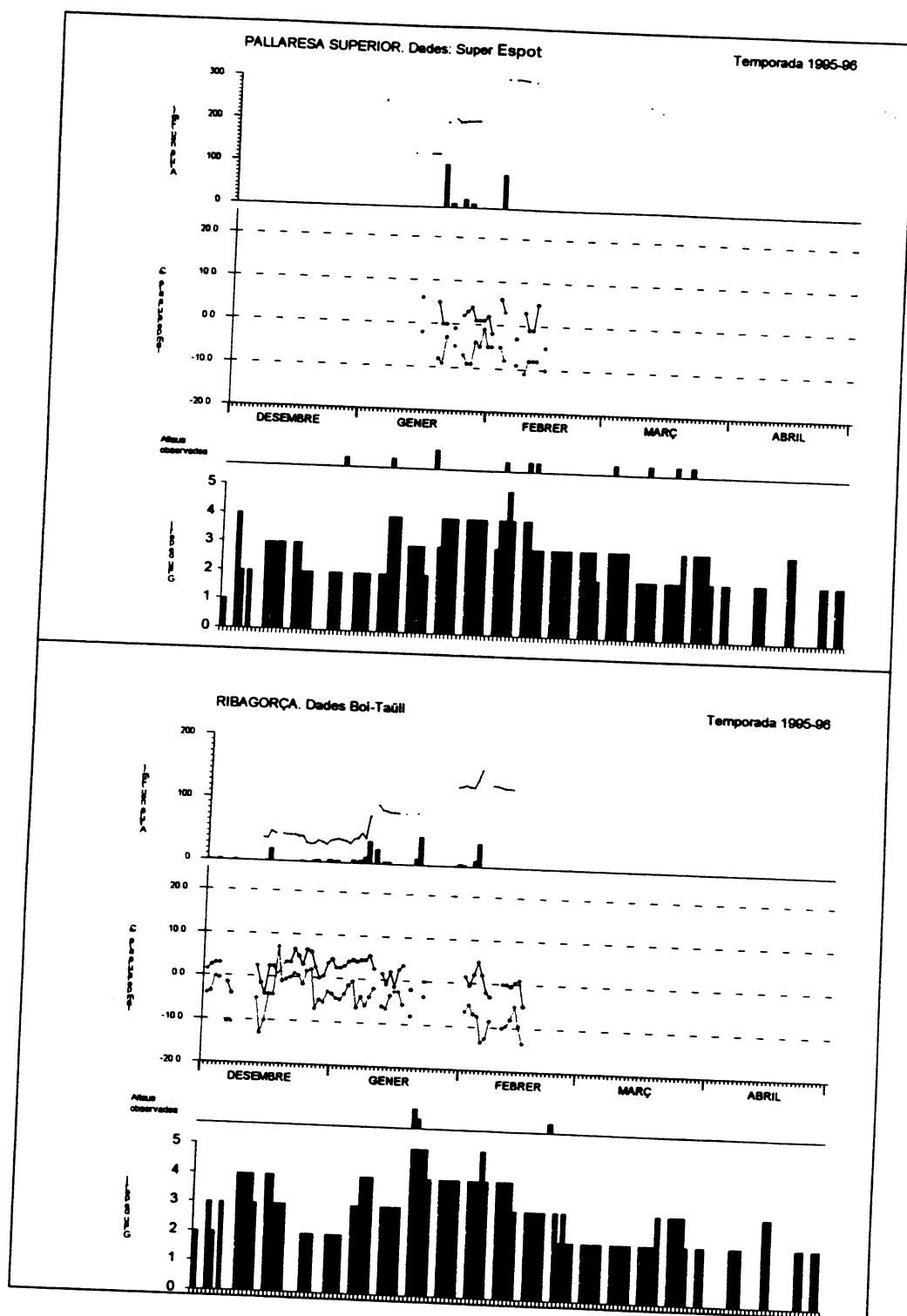

Figura 1. Dades de temperatura, altura de neu, grau de perill i observació d'allaus.

IV Jornades sobre Recerca al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici
Espot (Pallars Sobirà), 22, 23 i 24 d'octubre de 1997

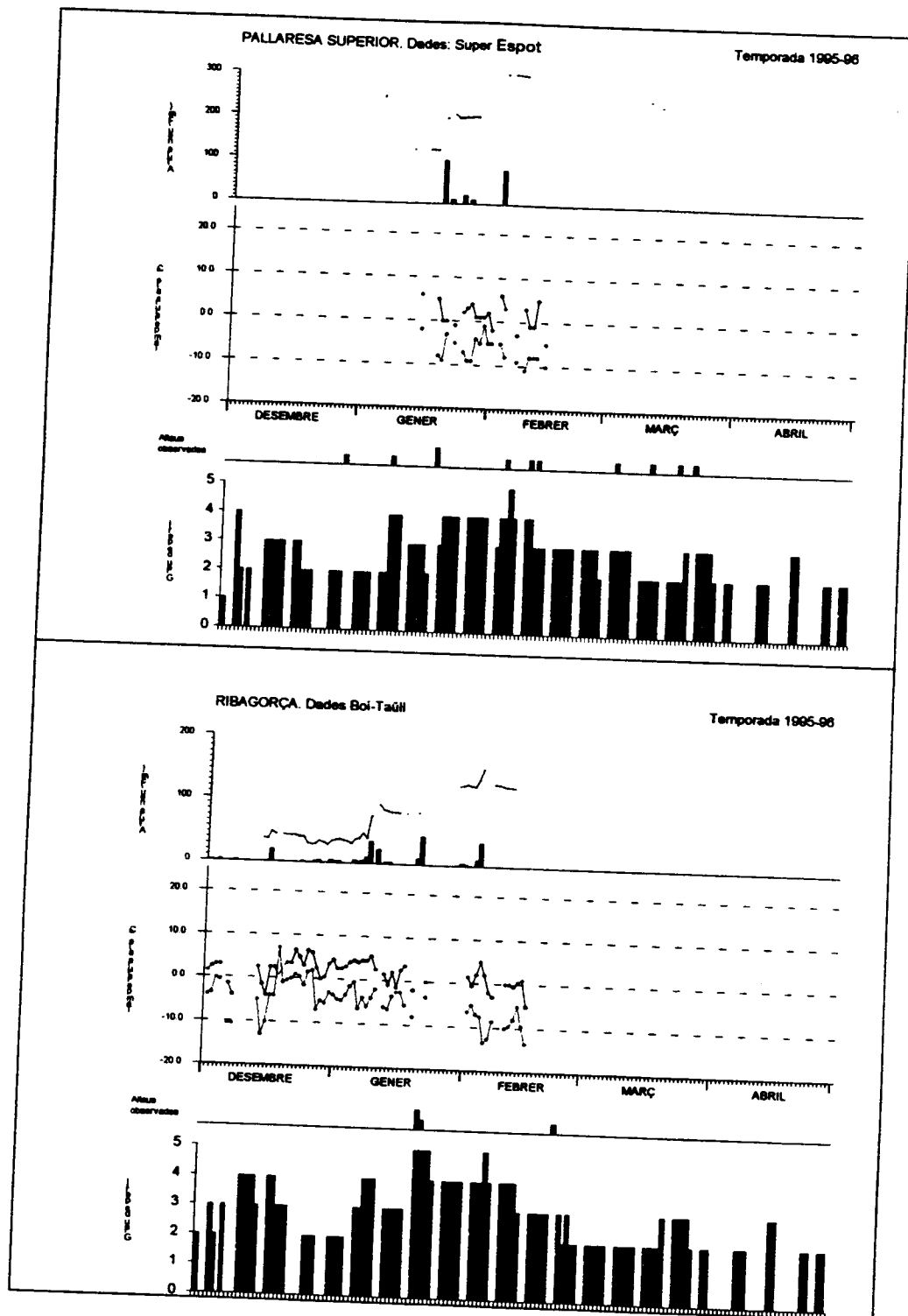

Figura 1. Dades de temperatura, altura de neu, grau de perill i observació d'allaus.

IV Jornades sobre Recerca al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici
Esport (Pallars Sobirà), 22, 23 i 24 d'octubre de 1997

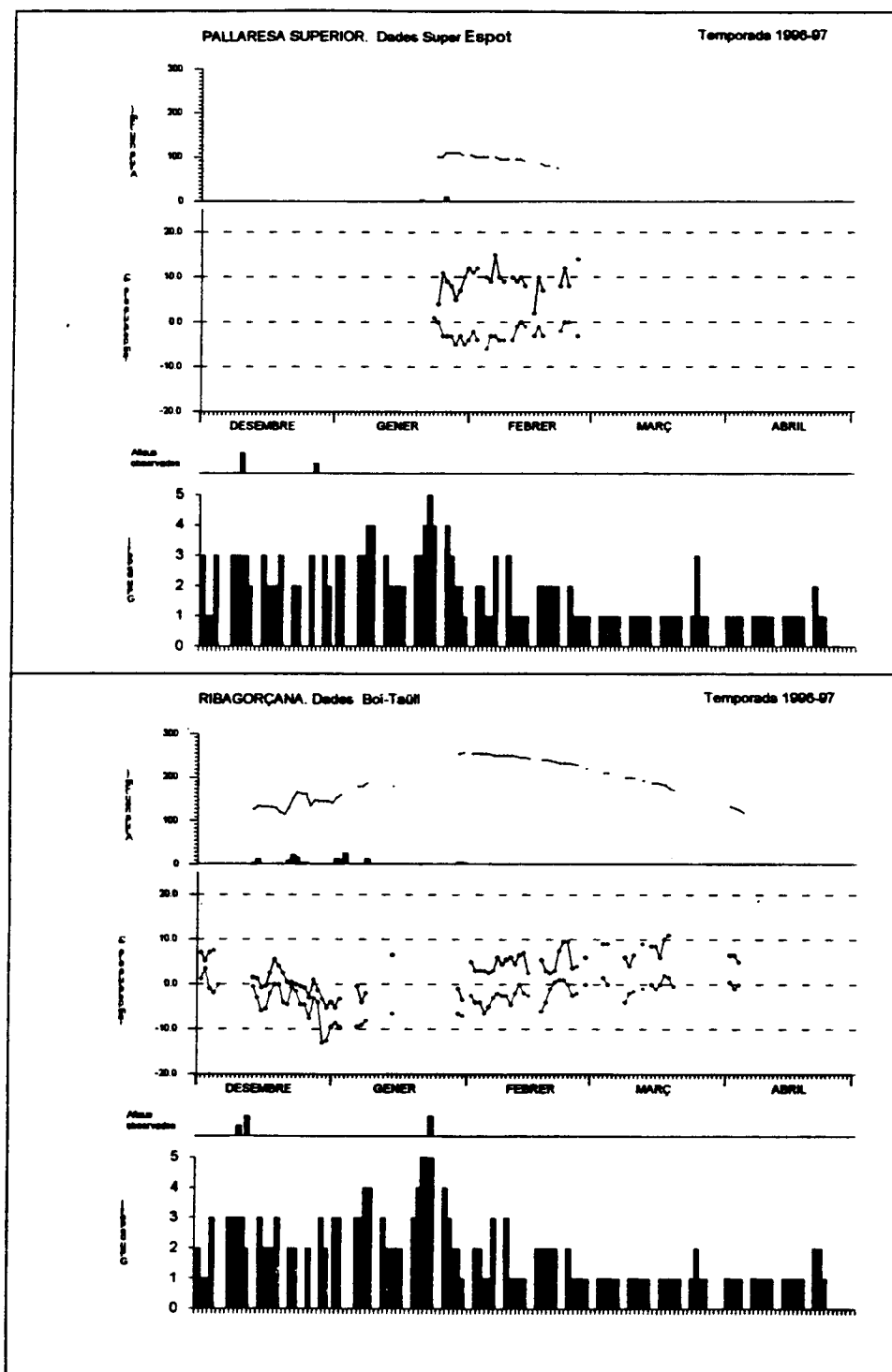

Figura 2. Dades de temperatura, altura de neu, grau de perill i observació d'allaus.

Escala 1:20 000

LA CARTOGRAFIA DE LES ALLAUS

El Pla de cartografies de zones d'allaus iniciat per l'ICC té l'objectiu de publicar catorze fulls a escala 1:25000 que cobreixin la totalitat del Pirineu de Catalunya.

Dins d'aquest pla ja s'ha publicat el primer full (Aran Nord) i en fase d'edició n'estan tres més (Aran Sud, Ribagorça-na i Marimanha).

En aquestes cartografies, s'hi representen tant les allaus observades (en color lila) com les allaus determinades per fotointerpretació i interpretació de camp (en color taronja).

Les fonts d'informació per a determinar les allaus observades són de dos tipus. En primer lloc, les dades procedents de l'enquesta a la població són bàsicament de caràcter històric i recullen allaus que poden recordar-se amb facilitat, o bé pel seu caràcter excepcional o bé perquè tenen una periodicitat gairebé anual i es troben en zones properes als nuclis habitats o a les vies de comunicació. En l'àrea del Parc s'estan realitzant enquestes als habitants de les poblacions veïnes, treballadors de les hidroelèctriques, guardes forestals i guardes de refugis (actuals i antics)

La segona font d'informació, pel que fa a l'activitat d'allaus, són les allaus observades pels que freqüenten el Parc a l'hivern. En aquest sentit, és important la col·laboració dels guardes del Parc Nacional, els guardes de refugi i dels practicants d'esports de muntanya que fan arribar a l'ICC fitxes d'observació hivernal d'allaus. A la figura 3, es representa el resultat de l'enquesta feta

als guardes del Parc sobre les allaus caigudes l'hivern 1995-1996.

CONCLUSIONS

El coneixement del fenomen de les allaus en l'àmbit del Parc ha anat creixent ràpidament en els darrers anys.

La predicció temporal, amb una demanda social cada dia més gran, ha de millorar amb informacions cada cop més detallades i específiques per a les àrees de més afluença. En aquest sentit, la instal·lació d'estacions nivometeorològiques automàtiques en zones perifèriques, iniciada la temporada 1997-98, ajudarà a pal·liar aquesta mancança.

Pel que fa a la cartografia de les allaus, l'elaboració dels mapes de localització d'allaus, ha permès fer un inventari exhaustiu de les zones d'allaus existents a la zona del Parc i recollir, a través de l'enquesta a la població, les primeres dades sobre magnitud i període de retorn d'algunes de les allaus.

El treball de seguiment hivernal en què col·laboren activament els guardes forestals i guardes dels refugis, ens proporciona dades sobre la periodicitat i magnitud de les allaus. Amb aquesta informació, s'estarà en condicions d'elaborar productes (mapes d'activitat d'allaus ...) de més utilitat per als usuaris de la muntanya hivernal.